

WYDZIAŁ PRAWNY

PR.0740.103.2025.AS
PR.ZD-838/25

BIURO RADY MIASTA KATOWICE
Wpł. 2025 -06-10
BRM

Katowice, dnia 3 czerwca 2025 r.

Szanowny Pan
Łukasz Borkowski
Przewodniczący
Rady Miasta Katowice

Brm
P. Kych
Kopie P. Prez
10. 6. 25

Informacja

w zakresie punktu 5 zdanie drugie porządku obrad Komisji Edukacji

Ustawą z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2021 r., poz. 1038) został zmieniony art. 5b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, dotyczący młodzieżowej rady gminy: „art. 5b. 1. Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w szczególności wśród młodzieży, angażując ją w sprawy dla niej istotne.

2. Rada gminy może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek:

1) wójta;

2) podmiotów reprezentujących zainteresowane środowiska, w szczególności:

a) organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), działających na terenie danej gminy,

b) samorządu uczniowskiego lub samorządu studenckiego z terenu danej gminy.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, jest rozpatrywany przez radę gminy w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego złożenia.

4. W przypadku odrzucenia wniosku złożonego przez podmiot, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, kolejny wniosek może być złożony przez ten sam podmiot nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia odrzucenia poprzedniego wniosku.

5. Młodzieżowa rada gminy ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

6. Młodzieżowa rada gminy może zgłosić do uprawnionych podmiotów wnioski o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej. Tryb zgłaszania wniosku o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej określa statut gminy lub odrębna uchwała rady gminy.

7. W sprawach dotyczących gminy młodzieżowa rada gminy może kierować zapytania lub wnioski w formie uchwały. Uchwała powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające z niej pytania. Wójt lub osoba przez niego wyznaczona są obowiązani udzielić odpowiedzi na piśmie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania uchwały.

8. Do zadań młodzieżowej rady gminy należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży;
- 2) udział w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- 3) monitorowanie realizacji dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- 4) podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej, na zasadach określonych przez radę gminy.

9. Młodzieżowa rada gminy może współuczestniczyć w działaniach związanych z tworzeniem i realizacją rządowych dokumentów strategicznych dotyczących polityki młodzieżowej.

10. Rada gminy, tworząc młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający w szczególności zasady działania młodzieżowej rady gminy, tryb i kryteria wyboru jej członków oraz zasady wygaśnięcia mandatu i odwołania członka młodzieżowej rady gminy. Podmioty, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, mogą przedstawiać opinie w zakresie projektu statutu.

11. Członkowi młodzieżowej rady gminy biorącemu udział w posiedzeniach młodzieżowej rady gminy lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on młodzieżową radę gminy, a w przypadku niepełnoletniego członka młodzieżowej rady gminy - także jego rodzicowi lub opiekunowi prawnemu, zwraca się, na jego wniosek, koszty przejazdu na terenie kraju związane z udziałem w posiedzeniu młodzieżowej rady gminy lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on młodzieżową radę gminy, na podstawie dokumentów, w szczególności rachunków, faktur lub biletów, potwierdzających poniesione wydatki lub informacji o wysokości poniesionych kosztów przejazdu

samochodem. Szczegółowe zasady zwrotu kosztów oraz zasady delegowania przedstawicieli młodzieżowej rady gminy na zorganizowane wydarzenia, na których reprezentują oni młodzieżową radę gminy, reguluje statut młodzieżowej rady gminy.

12. Młodzieżowa rada gminy może posiadać opiekuna.

13. Statut młodzieżowej rady gminy może określać szczegółowe wymagania, które musi spełniać opiekun, zakres jego obowiązków oraz zasady jego odwoływania.

14. Wyboru opiekuna młodzieżowej rady gminy dokonuje rada gminy spośród kandydatów wskazanych przez młodzieżową radę gminy.

15. Obsługę administracyjno-biurową młodzieżowej rady gminy zapewnia urząd gminy. Koszty obsługi młodzieżowej rady gminy pokrywa urząd gminy.”

Zgodnie ze znowelizowanym art. 5b ust. 10 ustawy o samorządzie gminnym rada gminy, tworząc młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający w szczególności zasady działania młodzieżowej rady gminy, tryb i kryteria wyboru jej członków oraz zasady wygaśnięcia mandatu i odwołania członka młodzieżowej rady gminy. Zatem, nowelizacja dookreśliła dotychczasowe bardzo ogólne regulacje materii statutowej.

W myśl przepisu art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. **rady gmin**, rady powiatów oraz sejmiki województw odpowiednio w gminach, powiatach oraz województwach, **w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy utworzono odpowiednio młodzieżowe rady gmin**, młodzieżowe rady powiatów lub młodzieżowe sejmiki województw, **dostosują statuty młodzieżowych rad** oraz młodzieżowych sejmików **do wymagań ustawy w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy**. Tym samym, nowelizacja ustawy spowodowała konieczność dostosowania Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice uchwalonego uchwałą nr XVI/289/11 z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej rady Miasta Katowice. Ustawa nowelizująca weszła w życie z dniem 23 czerwca 2021 r., a zatem Rada Miasta Katowice miała czas na dostosowanie przepisów dotychczasowego Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice do dnia 23 grudnia 2021 r.

Wobec powyższego, w lipcu 2021 roku rozpoczęły się prace nad przygotowaniem nowego statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice. W dniu 17 grudnia 2021 r. Rada Miasta Katowice podjęła uchwałę nr XLII/929/21 w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Katowice i nadania jej Statutu. Rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 21 stycznia 2022 r. nr NPII.4131.1.70.2022 Wojewoda Śląski stwierdził nieważność wymienionej

uchwały jako niezgodnej z art. 5b ust. 1 i ust. 10 ustawy o samorządzie gminnym, w związku z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia, organ nadzoru wskazał, że przepisem § 20 uchwały stanowiącym, że „Czynne i bierne prawo wyborcze przysługuje osobom uczącym się w szkołach ponadpodstawowych na terenie miasta Katowice.”, w sposób nieuprawniony rozszerzono krąg osób uprawnionych o uczniów, którzy uczęszczają do szkół w Katowicach, ale nie są mieszkańcami tej gminy. Tym samym, w sposób nieuprawniony, zawężony został krąg osób uprawnionych do kandydowania, jak również do dokonywania wyboru członków Młodzieżowej Rady Miasta Katowice, pomijając uczniów będących mieszkańcami Katowic, a uczęszczających do szkół mających siedzibę poza Katowicami. Organ wskazał, że dyspozycja przepisu art. 5b ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym („Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w szczególności wśród młodzieży, angażując ją w sprawy dla niej istotne”) - determinuje krąg podmiotowy objęty działaniami Gminy – sprowadzając go wyłącznie do członków lokalnej wspólnoty samorządowej.

Stanowisko wyrażone powyżej jest jednolite wśród wszystkich organów nadzoru w Polsce (por. m.in. rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Mazowieckiego z dnia 25 czerwca 2020 r., znak: WNP-I.4131.81.2020.MS, rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubelskiego z dnia 9 maja 2022 r., znak: PN-II.4131.253.2022, rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 lutego 2025 r., znak: PN.4131.57.2025, rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego z dnia 6 marca 2025 r., znak NPII.4131.1.129.2025). Nadto, należy zwrócić uwagę, iż stanowisko Wojewody Śląskiego w tej kwestii poparte zostało wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 25 listopada 2020 r., sygn. akt III SA/Gl 550/20, wydanym w sprawie ze skargi Wojewody Śląskiego na uchwałę nr XVII/222/19 Rady Miasta w Bytomiu. W motywach uzasadnienia Sąd wskazał, iż „rację ma organ, że wszelkie zasady funkcjonowania Młodzieżowej Rady Miejskiej w Bytomiu powinny być adresowane do mieszkańców tej gminy - członków wspólnoty samorządowej. Tymczasem z § 13 załącznika do uchwały wynika, że prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) w swoim okręgu ma każdy uczeń stacjonarnej szkoły średniej działającej na terenie Miasta, w której przeprowadza się wybory do Rady (wyborca). Tymi regulacjami Rada Miejska w Bytomiu poszerzyła, jak również ograniczyła czynne prawo wyborcze do Młodzieżowej Rady Miejskiej w Bytomiu. Ograniczenie czynnego prawa wyborczego wynika z tego, że prawo wybierania, mają wyłącznie uczniowie szkół ponadpodstawowych z terenu Miasta Bytomia, podczas gdy prawo to powinni posiadać

również uczniowie będący mieszkańcami Bytomia, którzy uczęszczają do szkół ponadpodstawowych spoza terenu Miasta Bytomia. Z kolei rozszerzenie czynnego prawa wyborczego sprowadza się do przyznania go uczniom szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Bytomia, niebędących mieszkańcami Bytomia. Zasadnym jest zatem zarzut skargi, że zapis § 13 załącznika do uchwały, w sposób istotny narusza art. 5b ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 7 Konstytucji, gdyż modyfikuje krąg podmiotowy osób posiadających czynne prawo wyborcze w wyborach do rady młodzieżowej, ograniczając czynne prawo wyborcze będących mieszkańcami Bytomia uczniów szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych poza Bytomiem, co narusza zasadę równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji wynikającą z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Mając na uwadze powyższe w tym zakresie Sąd stwierdził nieważność uchwały (pkt 1 wyroku).”

Wobec powyższego przygotowano nowy projekt statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice, w którym wprowadzono nowe brzmienie § 20 „1. Czynne prawo wyborcze (prawo wybierania) przysługuje osobom zamieszkałym na terenie miasta Katowice uczącym się w szkołach ponadpodstawowych.

2. Bierne prawo wyborcze (prawo wybieralności) przysługuje osobom zamieszkałym na terenie miasta Katowice, które są:

- 1) uczniami szkół ponadpodstawowych działających na terenie miasta Katowice;
- 2) uczniami szkół ponadpodstawowych działających poza miastem Katowice”.

W dniu 3 marca 2022 r. Rada Miasta Katowice podjęła chwałę nr XLIV/988/22 w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Katowice i nadania jej Statutu. Następnie Wojewoda Śląski rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 8 kwietnia 2022 r. nr NPII.413.1.324.2022 stwierdził nieważność tej uchwały w części określonej w § 16 ust. 2 zd. 1 w zakresie sformułowania: *poza Katowicami*, oraz w § 1 Załącznika do Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice w zakresie sformułowania: *poza Katowicami*, zawartego w drugim oraz ostatnim wersie tego przepisu, jako sprzecznej z art. 5b ust. 11 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 7 Konstytucji RP.

Na powyższe rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego została złożona skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach. Wyrokiem z dnia 21 lipca 2022 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny, sygn. akt III SA/Gl 471/22 oddalił skargę Miasta Katowice na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego z dnia 8 kwietnia 2022 r.

W związku z powyższym § 16 ust. 2 Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice aktualnie brzmi: „Członkom Młodzieżowej Rady, a także ich rodzicom lub opiekunom prawnym przysługuje zwrot kosztów przejazdu na terenie kraju związany z udziałem w posiedzeniach i reprezentowaniem Młodzieżowej Rady. Szczegółowe zasady zwrotu kosztów oraz zasady delegowania przedstawicieli Młodzieżowej Rady określa załącznik do niniejszego Statutu.”

Natomiast § 1 załącznika do Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Katowice brzmi: „Członkowi Młodzieżowej Rady biorącemu udział w posiedzeniach Młodzieżowej Rady lub w zorganizowanym wydarzeniu na którym reprezentuje on Młodzieżową Radę, a w przypadku niepełnoletniego członka Młodzieżowej Rady także jego rodzicowi lub opiekunowi prawnemu, zwraca się, na jego wniosek koszty przejazdu na terenie kraju związane z udziałem w posiedzeniu Młodzieżowej Rady lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on Młodzieżową Radę.”

Radca Prawny

Anka Stopińska
Kt 2757

Do wiadomości:

Szanowny Pan Janusz Waląg – Dyrektor Departamentu Mienia Miasta